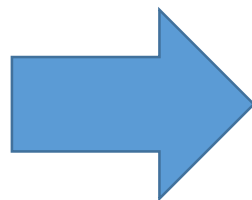

Європейська соціальна хартія

фундаментальний договір Ради Європи у
сфері захисту прав людини: історія розробки,
еволюція, особливості

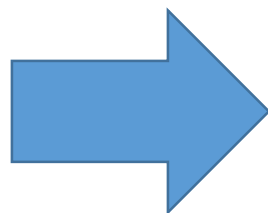

*Європейська
конвенція про
захист прав
людини та
основоположних
свобод*

***ОСНОВА
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ
СИСТЕМИ
ЗАХИСТУ ПРАВ
ЛЮДИНИ***

*Європейська
соціальна хартія*

European
Social
Charter

Charte
sociale
européenne

ІСТОРІЯ створення Європейської соціальної хартії

Соціальна конституція Європи, в якій закріплено щоденні права людини (everyday rights)

- Процес розробки було офіційно розпочато у вересні 1953 р.
 - Меморандум Генерального секретаріату про діяльність, яку Рада Європи могла б належним чином здійснювати у соціальній сфері,
 - Висновок Парламентської асамблеї Ради Європи 5 (1953) від 23 вересня 1953 року
- П.2 ...Асамблея приймає, в першу чергу, принцип розробки "Європейської соціальної хартії". Така **Хартія** повинна визначати соціальні цілі держав-членів та **має бути орієнтиром для всієї майбутньої діяльності Ради у соціальній сфері...**

Основні перешкоди на шляху розробки та прийняття ЄСХ:

- ✓ відносна новизна економічних і соціальних прав та відсутність їх закріплення у конституціях багатьох європейських держав,
- ✓ різний обсяг закріплення соціально-економічних прав у законодавстві різних державах,
- ✓ розбіжності у рівнях соціального та економічного розвитку європейських держав
- ✓ тощо

ІСТОРІЯ Європейської соціальної хартії

Соціальна конституція Європи, в якій закріплено
щоденні права людини (everyday rights)

- *Прийнята ЄСХ у Турині 18 жовтня 1961 р., вступила в силу 26 лютого 1965 р.*
- *Додатковий протокол до ЄСХ 1988 р. (щодо розширення каталогу прав)*
- *Протокол до ЄСХ 1991 р. (щодо реформування моніторингового механізму)*
- *Додатковий протокол до ЄСХ 1995 р., який передбачає систему колективного оскарження*
- ***Європейська соціальна хартія переглянута відкрита з 3 травня 1996 р., вступила в силу з 1 липня 1999 р.***

Кількість держав-учасниць Європейської соціальної хартії 1961 р. та Європейської соціальної хартії переглянутої 1996 р.

43 держави Ради Європи ратифікували ЄСХ 1961 р. (8) або ЄСХ 1996 р. (35 – Німеччина у березні 2021)

Не ратифікували жодну Ліхтенштейн, Монако, Сан Маріно, Швейцарія

Всі **27** держав ЄС є учасницями ЄСХ

Тільки **15** держав визнали процедуру розгляду колективних скарг (14 – держави ЄС)

European
Social
Charter

Charte
sociale
européenne

Коло осіб, на які поширюється ЄСХ (юрисдикція *ratione personae*)

European
Social
Charter

Charte
sociale
européenne

ЄСХ застосовується до громадян інших держав-сторін, які законно проживають чи регулярно працюють на території відповідної держави-учасниці.

Для користування передбаченими Хартією правами на тих самих підставах, що й громадяни держави, іноземні громадяни повинні відповідати **2 основним умовам:**

- бути громадянами однієї з держав-учасниць Хартії;
- законно проживати на її території (мати відповідний дозвіл проживання, перебування);

Також та/чи регулярно працювати (тобто мати дозвіл на в'їзд і роботу на території цієї держави)

ЄСХ (переглянута) закріплює 31 право:

Право на працю

Право на справедливі умови праці

Право на безпечні та здорові умови праці

Право на справедливую винагороду

Право на створення організацій

Право на укладання колективних договорів

Право дітей та підлітків на захист

Право працюючих жінок на охорону материнства

Право на професійну орієнтацію

Право на професійну підготовку

Право на охорону здоров'я

Право на соціальне забезпечення

Право на соціальну та медичну допомогу

Право на користування послугами соціальних служб

Право осіб з інвалідністю на самостійність, соціальну інтеграцію та участь у житті суспільства

Право сім'ї на соціальний, правовий та економічний захист

Право дітей та підлітків на соціальний, правовий та економічний захист

Право займатися прибутковою діяльністю на території інших Договірних Сторін

Право трудящих-мігрантів і членів їхніх сімей на захист і допомогу

Право на рівні можливості та рівне ставлення у вирішенні питань щодо працевлаштування та професії без дискримінації за ознакою статі

Право на інформацію та консультації

Право брати участь у визначенні та поліпшенні умов праці та виробничого середовища

Право осіб похилого віку на соціальний захист

Право на захист у випадках звільнення

Право працівників на захист їхніх прав у разі банкрутства їхнього роботодавця

Право на гідне ставлення на роботі

Право працівників із сімейними обов'язками на рівні можливості та рівне ставлення до них

Право представників працівників на захист на підприємстві та умови, які мають створюватися для них

Право на інформацію та консультації під час колективного звільнення

Право на захист від бідності та соціального відчуження

Право на житло

Особливості Європейської соціальної хартії

1. *Перша частина ЄСХ - основні принципи*
2. ***Система прийняття зобов'язань:***

Для ратифікації ЄСХ 1961 р.:

мін 5 з 7 обов'язкових статей та 10 з 19 статей або 45 з 72 позначених цифрами пунктів

Для ратифікації ЄСХ переглянутої 1996 р.:

мін. 6 з 9 обов'язкових статей та не менше 16 статей або 63 позначених цифрами пунктів.

3. *Система моніторингу*

Система моніторингу за виконанням державами зобов'язань

РОЗГЛЯД ДЕРЖАВНИХ ДОПОВІДЕЙ
загальна процедура для всіх учасників

РОЗГЛЯД КОЛЕКТИВНИХ СКАРГ
факультативна процедура

Розгляд індивідуальних заяв не передбачено!

Інституційна структура:
ЄКСП → Урядовий комітет → КМРЕ

European
Social
Charter

Charte
sociale
européenne

Система доповідей держав

*Державні доповіді подаються за **4** тематичними групами (кожного року за однією темою):*

- 1) зайнятість, професійне навчання та рівні можливості;
- 2) охорона здоров'я, соціальне забезпечення і соціальний захист;
- 3) трудові права;
- 4) діти, сім'я, мігранти.

Повний цикл звітування складає 4 роки.

Доповіді розглядає **Європейський комітет з соціальних прав** (складається з 15 незалежних експертів, які обираються КМРЄ на 6 років):

надає правову оцінку тому, як держави – члени виконують свої зобов'язання і приймає відповідні висновки (позитивні, негативні, відкладені).

Держави, які визнали процедуру розгляду колективних скарг подають доповідь раз на 2 роки

Рекомендації, надані державам за результатом розгляду доповідей, НЕ мають юридично обов'язкового характеру

Стаття 31

З метою забезпечення ефективного здійснення права на житло Сторони зобов'язуються вживати заходів, спрямованих на:

1. сприяння доступу до житла належного рівня;
2. запобігання бездомності та її скорочення з метою її поступової ліквідації;
3. встановлення на житло цін, доступних для малозабезпечених осіб.

Висновки ЄКСП 2003 р. щодо Франції

Поняття належного житла має бути визначене законодавством. «Належне, адекватне житло» означає:

1. житло, яке є безпечним з точки зору санітарії та здоров'я, тобто яке має всі основні зручності, такі як вода, опалення, утилізація відходів, санітарно-гігієнічні споруди, електроенергія тощо, і під контролем має бути безпека, яка може виникнути від наявності свинцю або азбесту;
2. житло, яке не переповнене, розмір житла повинен відповідати кількості людей, що проживають та складу домогосподарства;
3. житло має бути в умовах безпечного володіння, яке передбачено законом.

Визначення житла належного рівня має застосовуватися не лише до нових споруд, але й поступово до існуючого житлового фонду. Це також повинно застосовуватися до житла, яке здається в оренду, а також до житла, яке займає його власник.

Рішення ЄКСП у справі «International Movement ATD Fourth World (ATD) v. France», заява No. 33/2006, рішення від 5 грудня 2007

[...] у разі, коли право, що розглядається, є складним, особливо з фінансової точки, для реалізації, то держави-учасниці мають вжити заходів для досягнення цілей Хартії протягом розумного часу, з помітним прогресом та максимально використовуючи наявні ресурси. Влада має звертати особливу увагу на вплив державної політики на найбільш вразливі групи, у даному випадку на осіб, сім'ї, які зазнають відчуження, бідності.

Висновки щодо України, 2019 (стаття 31)

Комітет нагадує, що поняття належного житла має застосовуватися не лише до нових будівель, а й поступово до існуючого житлового фонду...

Загальні висновки 2013 року (Conclusions 2013, Statement of Interpretation Article 23)

Відповідно до статті 23 держави-учасниці зобов'язані гарантувати можливість літнім людям залишатися повноправними членами суспільства якомога довше за допомогою належних ресурсів. **Адекватні ресурси, що означає, перш за все, пенсії та всі заходи соціального захисту, “повинні бути достатніми, щоб дати можливість людям похилого віку вести” гідне життя “та брати активну участь у громадському, соціальному та культурному житті”.** Усі соціальні виплати, такі як пенсії, внески або внески, а також інші додаткові грошові виплати, доступні для людей похилого віку, повинні бути порівнянними із *медіанним рівнем доходів*.

РОЗГЛЯД КОЛЕКТИВНИХ СКАРГ факультативна процедура

Запроваджено Протоколом 1995 р., вступ в силу з 1 липня 1998 р.

Скарги можуть подавати:

- окремі міжнародні організації профспілок та організації підприємців
- міжнародні неурядові організації
- національні профспілки і організації роботодавців
- національні неурядові організації (якщо держави надали їм таке право)

Скарги розглядає Європейський Комітет з соціальних прав.

Висновки (рішення) Комітету мають рекомендаційний характер.

Практику ЄКСП можна знайти у системі **HUDOC**

NARROW YOUR SEARCH

DOCUMENT COLLECTIONS

- ☐ ☒ All (51695)
- ☐ ☒ Decisions (complaints procedure) (817)
- ☒ Admissibility (401)
 - ☒ Immediate measures (22)
 - ☒ Merits (290)
 - ☒ Strike out (4)
 - ☒ Separate opinions (132)
- ☐ Follow up of decisions (0)
- ☐ Resolutions of the Committee of Ministers (0)
 - ☐ Recommendations of the Committee of Ministers (0)
 - ☐ Findings of the European Committee of Social Rights (0)
- ☐ Conclusions (reporting procedure) (50878)
- ☒ Conclusions (50232)
 - ☒ Statements of interpretation (646)
 - ☐ Separate opinions (0)
- ☐ Follow up of conclusions (0)
- ☐ Resolutions of the Committee of Ministers (0)
 - ☐ Recommendations of the Committee of Ministers (0)

[HUDOC-ECHR](#)
[HUDOC-CPT](#)
[HUDOC-ECRI](#)
[HUDOC-EXEC](#)
[HUDOC-GRECO](#)
[HUDOC-GRETA](#)
[HUDOC-FCNM](#)
[HUDOC-GREVI](#)

GENERAL FILTERS

CHARTER **LANGUAGE**

the 1961 Charter English (25848)

51695 Results Found

Print Export RSS

Sort by: Publication date (Newest) ▼

CRITERIA

CLEAR ALL

Sort: ESCPublicationDate D... x

Document Type: DEC OR Conclusions O... x

Decision on the merits: International Federation of Associations of the Elderly (FIAPA) v. France, Complaint No. 162/2018

cc-162-2018-dmerits-en | English | [French](#) | 10/12/2020

05-00-000 23-00-000 91-124-163 91-200-163

[Details](#) [Related](#)

Décision sur le bien-fondé: Fédération internationale des associations de personnes âgées (FIAPA) c. France, réclamation n° 162/2018

cc-162-2018-dmerits-fr | French | [English](#) | 10/12/2020

05-00-000 23-00-000 91-124-163 91-200-163

[Details](#) [Related](#)

décision sur la recevabilité et sur des mesures immédiates : Greek Bar Associations c. Grèce, réclamation n° 196/2020

cc-196-2020-dadmissandimmed-fr | French | [English](#) | 23/03/2021

11-00-000 13-00-000 16-00-000 17-00-163 30-00-163 31-02-163 91-00-163

[Details](#) [Related](#)

Decision on admissibility and immediate measures: Greek Bar Associations v. Greece, Complaint No. 196/2020

cc-196-2020-dadmissandimmed-en | English | [French](#) | 23/03/2021

11-00-000 13-00-000 16-00-000 17-00-163 30-00-163 31-02-163 91-00-163

[Details](#) [Related](#)

Decision on the merits: European Organisation of Military Associations and Trade Unions (EUROMIL) v. Ireland, Complaint No. 164/2018

cc-164-2018-dmerits-en | English | [French](#) | 21/10/2020

(Art. 1-2) freely undertaken work, discrimination in the workplace, prohibition of forced labour, other aspects of the right to earn one's living by an occupation freely entered into, (Art. 26-2) moral harassment

[Details](#) [Related](#)

Décision sur le bien-fondé: Organisation européenne des associations militaires (EUROMIL) c. Irlande, réclamation n° 164/2018

cc-164-2018-dmerits-fr | French | [English](#) | 21/10/2020

(Art. 1-2) freely undertaken work, discrimination in the workplace, prohibition of forced labour, other aspects of the right to earn one's living by an occupation freely entered into, (Art. 26-2) moral harassment

[Details](#) [Related](#)

Decision on the merits: International Commission of Jurists (ICJ) v. Czech Republic, Complaint No. 148/2017

cc-148-2017-dmerits-en | English | [French](#) | 20/10/2020

(Art. 17 1961 ESC) social and economic protection of mothers and children

Рішення Європейського комітету з соціальних прав у рамках процедури розгляду колективних скарг

- ✓ ***Greek Bar Associations v. Greece***, № 196/2020, від 23.03.2021 (рішення про неприйнятність та відмову у застосуванні невідкладних заходів у справі, яка стосується соціального захисту грецьких адвокатів під час пандемії Covid-19)
- ✓ ***Confederazione Generale Sindacale (CGS) v. Italy*** № 144/2017, опубл. 9 лютого 2021
- ✓ ***International Commission of Jurists (ICJ) v. Czech Republic***, № 148/2017, опубл. 17 березня 2021 (щодо забезпечення рівного правового захисту дітей, які не досягли кримінальної відповідальності, та їх участі на досудовій стадії судочинства у справах неповнолітніх, а також забезпечення альтернативи офіційному судовому процесу)
- ✓ ***CFDT Meuse Metallurgy v. France* № 175/2019** (визнано прийнятною 28.01.2020, ст. 24 – право на захист у випадках звільнення). Справа щодо змін до трудового кодексу стосовно фінансової компенсації за звільнення без поважних причин, встановивши обов'язкові діапазони компенсацій, відповідно до стажу працівника та розміру підприємства
- ✓ ***International Federation of Associations of the Elderly (FIAPA) v. France***, № 145/2017, опубл. 11 September 2019 (ст. 23 право осіб літнього віку на соціальний захист)
- ✓ ***Confederazione Generale Italiana del Lavoro (CGIL) v. Italy***, № 158/2017, від 11.09.2019, опубл. 20.02.2020 (порушення ст. 24). Справа щодо неможливості оскарження максимального розміру компенсації, яку автоматично визначають на підставі стажу роботи за незаконне звільнення
- ✓ ***Confederazione Generale Italiana del Lavoro (CGIL) v. Italy***, № 140/2016, опубл. 7 June 2019 (ст.5 – право на створення організацій, ст. 6 п.1, 2, 4 – право на укладення колективних договорів)
- ✓ ***Amnesty International v. Italy***, № 178/2019 (вжиття невідкладних заходів проти виселення та прийнятність, ст. 31)
- ✓ ***International Commission of Jurists (ICJ) and European Council for Refugees and Exiles (ECRE) v. Greece***, № 173/2018 (щодо прийнятності та вжиття невідкладних заходів, ст. 7, 11, 13, 16, 17, 31)

Federation of employed pensioners of Greece (IKA-ETAM)

v. Greece, заява No. 76/2012, рішення від 7 грудня 2012 р.

- **Факти:**

Запроваджені зміни до національного законодавства, згідно з якими за твердженнями профспілок, цілу низку бонусів було скорочено для пенсіонерів, якщо пенсія, включаючи доплати, перевищувала 2.500 Євро, та у випадках, коли пенсіонер не досяг 60 років. Було передбачено скорочення солідарної пенсії залежно від її розміру, пенсії деяким категоріям осіб відповідно до професійних пенсійних схем. Уряд стверджував, що запроваджені обмежувальні пенсійні заходи є частиною загальної програми фіскальних та структурних реформ, метою яких є підвищення конкурентоспроможності грецької економіки та функціонування ринку праці, пов'язані з тривалою фінансовою кризою, міжнародними зобов'язаннями Греції...

Комітет зазначив, що з метою встановлення сумісності із Хартією будь-яких обмежень прав, що стосуються соціального забезпечення в результаті економічних та демографічних факторів, слід враховувати такі критерії:

- характер змін (сфера застосування, умови надання надбавок, розміри надбавок, тривалість тощо);
- причини, наведені для змін, і основи соціальної та економічної політики, в яких вони виникають; ступінь введених змін (категорії та кількість зацікавлених людей, рівні надбавок до та після змін);
- необхідність реформи та її адекватність ситуації, яка спричинила ці зміни (цілі, які переслідували);
- існування заходів соціальної допомоги для тих, хто опинився в ситуації потреби внаслідок внесених змін;
- та результати, отримані такими змінами.

Комітет постановляє, як це було зроблено Судом щодо Конвенції, що будь-які рішення, які приймаються щодо пенсійних прав, повинні поважати необхідність узгодження загальних інтересів з індивідуальними правами, включаючи будь-які законні очікування, які можуть мати особи щодо стабільності норм, що застосовуються до виплат з соціального страхування.

Комітет приходить до висновку, що обмежувальні заходи, які здійснюються, мають наслідком позбавлення одного сегменту населення дуже значної частини засобів до існування. Вони були введені таким чином, що не поважають законних очікувань пенсіонерів... належним чином не враховують їхню вразливість, врегульовані фінансові очікування та, зрештою, їх право користуватися фактичним доступом до соціального захисту та соціального забезпечення.

Однак Комітет вважає, що інші механізми більше підходять для розгляду скарг, що стосуються наслідків оскаржуваного законодавства на право окремих пенсіонерів на власність. У цьому відношенні також значну роль відіграють національні суди.

- Встановлено порушення п.3 статті 12 ЄСХ

Висновок N 190 (1995) ПАРЄ щодо заявки України на вступ до Ради Європи

... **ратифікувати:**

- Європейську конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод та протоколи 1, 2, 4, 6, 7
- Європейську конвенцію про запобігання тортурам, нелюдському та принижуючому гідність поведженню або покаранню
- Європейську рамкову конвенцію про захист національних меншин
- Європейську хартію місцевого самоврядування
- Хартію регіональних мов та мов національних меншин
- Конвенції про видачу правопорушників, про взаємну допомогу у кримінальних справах, про передачу засуджених осіб, про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом...

... **вивчати, з метою подальшої ратифікації, Соціальну хартію Ради Європи**

ЄСХ ратифіковано Україною 21 грудня 2006р.
(підписано 7 травня 1999 р.), вступ в силу з 1.02.2007р.

З **98** пунктів ЄСХ Україна приєдналася до **74+2**.

Не приєдналася:

ст. 2 п.3 "Право на справедливі умови праці",

Ст. 4 п. 1 "Право на справедливую винагороду",

Ст. 12 "Право на соціальне забезпечення« ***(приєдналася до пп. 3 і 4 у 2017 році)***

Ст. 13 "Право на соціальну та медичну допомогу",

Ст. 19 "Право трудящих-мігрантів і членів їхніх сімей на захист і допомогу",

Ст. 25 "Право працівників на захист їхніх прав у разі банкрутства їхнього роботодавця"

Ст. 31 п.3 "Право на житло"